

წარმატების ინტელექტუალური საფუძვლები

ემზარ ჯულაყიძე

ეკონომიკის დოქტორი, პროფესორი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

Emzar.julakidze@unik.edu.ge

ელიზბარ ბარბაქაძე

ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორი

elizbar_barbakadze@yahoo.com

აბსტრაქტი

ინტელექტი, ზოგადად, ადამიანის აზროვნების ფსიქოლოგიურ საფუძველს წარმოადგენს. როგორც წესი, მაღალი ინტელექტის მქონე ადამიანები უფრო ნიჭიერები არიან და შესაბამისად, წარმატების მიღწევის მაღალი შანსიც უნდა ჰქონდეთ. თუმცა, უამრავი კვლევით დასტურდება, რომ წარმატების მიღწევაში გადამწყვეტია არა იმდენად ზოგადი ინტელექტი, არამედ ემოციური ინტელექტი და მასში - სოციალური კომპონენტი. საუბარია მენეჯერის იმ უნარებზე, რომლებიც საკუთარი და სხვების გრძობების, საქციელისა და ფიქრების გაგება-გააზრებას და შესაბამის მოქმედებას გულისხმობს. ჩვენს მიერ, მცირე და საშუალო საწარმოთა 300-ზე მეტი მენეჯერის ანკეტური გამოკითხვით აღმოჩნდა, რომ წარმატების მიღწევაში, პერსონალურ ინტელექტზე მოდის 22%, ხოლო სოციალურზე - 78%; გავზომეთ, ასევე, „ბიზნესის ადმინისტრირების“ სამაგისტრო პროგრამის დამთავრებული კურსის სტუდენტთა სოციალური ინტელექტი. ბუნებრივია, გამოიკვეთა ლიდერები. ისინი აღმოჩნდნენ ის სტუდენტები, რომლებიც მართლაც გამოირჩევიან საუკეთესო პრეზენტაციული უნარებით, ლოგიკური აზროვნებით და დისკუსია/დებატებში ჩართულობის მაღალი ხარისხით. გვჯერა - ისინი მართლაც მიაღწევენ დიდ წარმატებებს. კვლევამ გამოკვეთა ასევე ყველაზე ამბიციური და ყველაზე მოკრძალებული მომავალი მენეჯერები. ანუ, ისეთები რომლებიც თვლიან, რომ მათში მეტია წარმატების შანსი, ვიდრე ამას სხვები ამჩნევენ და ისეთები, რომლებშიც სხვები ხედავენ უფრო მეტ შესაძლებლობას, ვიდრე ამას თვითონ გრძნობს. თუმცა, აღნიშნულის პრაქტიკულ დადასტურებას - დრო დასჭირდება.

საკვანძო სიტყვები: ემოციური ინტელექტი, სოციალური ინტელექტი, ემოციების მართვა, მენეჯერული ამბიციები

JEL: M1, M12

DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.18>

ციტირებისათვის: ჯულაყიძე ე., ბარბაქაძე ე. (2023) წარმატების ინტელექტუალური საფუძვლები. საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „ადამიანური კაპიტალი, ინსტიტუტები, ეკონომიკური ზრდა“. შრომების კრებული. ქუთაისის უნივერსიტეტი. გვ. 147 - 151. DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.18>

ინტელექტი, ზოგადად, ადამიანის პიროვნული თვისებაა, რომელიც მისი აზროვნების ფსიქოლოგიურ საფუძველს წარმოადგენს. როგორც წესი, მაღალი ინტელექტის მქონე ადამიანები უფრო ნიჭიერები არიან და შესაბამისად, წარმატების მიღწევის მაღალი შანსიც უნდა ჰქონდეთ. თუმცა, უამრავი კვლევით დადასტურდა, რომ მაღალი ინტელექტის მქონე ადამიანები სჯობიან საშუალო ინტელექტის მქონე ადამიანებს სამუშაო დროის მხოლოდ 20%-

ის განმავლობაში. აღნიშნულ ანომალიას ყურადღება პირველად დოქტორ დანიელ გოლმანმა მიაქცა და სწორედ მან შემოიტანა ტერმინი „ემოციური ინტელექტი“ (ემოციური ინტელექტი 2019). ეს არის ადამიანთა ემოციების მოსმენის, აღქმის, გააზრების, თითოეულისათვის კონკრეტული სახელის დარქმევის, მათი მართვისა და სასიკეთოდ გამოყენების უნარი.

რაოდენ გასაკვირიც არ უნდა იყოს, ამ ტიპის იმასაც, რომ ადამიანის მაღალ ინ-

ტელექტს (IQ – Intelligence quotient) არანაირი კავშირი აქვს მის ემოციურ ინტელექტთან (EI - Emotional intelligence; თუმცა, აღნიშნავენ როგორც EQ) და მეტიც, მხოლოდ ემოციური ინტელექტით აიხსენება ის, თუ რატომ აღწევენ წარმატებას ისეთი ადამიანები, რომელთაც არც თუ ისე დიდი გამოცდილება და არც თუ ისე მაღალი დონის განათლება აქვთ. უფრო ზუსტად, საუბარია მენეჯერის იმ უნარებზე, რომლებიც საკუთარი და სხვების გრძნობების, საქციელისა და ფიქრების გაგება-გააზრებას და შესაბამის მოქმედებას განაპირობებს.

როგორც ცნობილია, დოქტორ დ. გოლმანმა ემოციური ინტელექტი დაჰყო პერსონალურ და სოციალურ კომპონენტებად (ემოციური ინტელექტი 2019). თუმცა, ინტელექტი შესაძლოა დავყოთ ასევე - როგორც განწყობისა და ემოციების შეგრძნება (აღქმა) და როგორც მათი მართვის უნარი (ჯულაყიძე 2019: 34). შესაბამისად, მივიღებთ: საკუთარი თავის აღქმის; საკუთარი თავის მართვის; სხვა ადამიანთა ემოციების აღქმისა და სხვა ადამიანთა ემოციების მართვის უნარებს.

იმ მიზნით, თუ რომელი უნარია უფრო მნიშვნელოვანი წარმატების მიღწევაში, ჩვენს მიერ ჩატარდა ანკეტური გამოკითხვა მცირე და საშუალო საწარმოთა მენეჯერებში, მათ განკარგულებაში არსებული ბიზნესის პერსპექტივებსა და წარმატებებზე. გამოკითხული იყო 300-ზე მეტი რესპოდენტი (ქ. ქუთაისისა და იმერეთის მხარეში). კერძოდ, კითხვაზე - რომელია ყველაზე მნიშვნელოვანი უნარი: შეიცნო საკუთარი განწყობა და ემოციები, შეიცნო სხვისი განწყობა და ემოციები, მართო საკუთარი განწყობა და ემოციები, თუ მართო სხვისი განწყობა და ემოციები? აღმოჩნდა, რომ მენეჯერთა უმეტესობა (63%) ყველაზე მნიშვნელოვნად თვლის - სხვისი განწყობისა და ემოციების მართვის უნარს. ხოლო, დანარჩენი უნარების მნიშვნელობა კი ასე გა-

დანაწილდა: მართო საკუთარი განწყობა და ემოციები (20%); შეიცნო სხვისი განწყობა და ემოციები (15%). შეიცნო საკუთარი განწყობა და ემოციები (2%). თუ მიღებულ შედეგებს შევაჯამებთ, მისი ძირითადი კომპონენტების (პერსონალური და სოციალური) პოზიციიდან, მივიღებთ რომ, ჩვენი კვლევით, წარმატების მიღწევაში პერსონალურ ინტელექტზე მოდის 22%, ხოლო სოციალურ ინტელექტზე - 78%. აღსანიშნავია ისიც, რომ მათ მიერ წამოწყებული ბიზნეს-საქმიანობის პროფილს არ შეესაბამება რესპოდენტთა 77%-ის განათლება და 64%-ის წინამორბედი გამოცდილება (ბარბაქაძე ე. 2018: 53). რაც ზემოაღნიშნულ ანომალიას კიდევ უფრო ამყარებს.

გაგვიჩნდა ასეთი კითხვა - არის თუ არა შესაძლებელი იმის პროგნოზირება, თუ რამდენად წარმატებული იქნება დღევანდელი სტუდენტი, იმ ფონზე, როცა საყოველთაოდ ცნობილია, რომ ინდივიდთა წარმატება სამსახურში დამოკიდებულია 80%-ით EQ-ზე, მხოლოდ 20%-ით IQ-ზე? და რაც მთავარია, ეს დასკვნა ეხება ადამიანებს ყველა ტიპის ორგანიზაციაში, ფაქტობრივად - მენეჯერთა ყველა დონეს (ხოსიტაშვილი 2014).

თუ ინტელექტის მაღალი დონე ეხმარება მენეჯერებს რთული საკითხების გარკვევაში და მათ ოპტიმალურ გადაჭრაში, სოციალურ ინტელექტს აღწერენ, როგორც ისეთი უნარების ფლობას, როგორცაა სოციალური ინფორმირებულობა, სოციალური ალღო და არსებულ სოციალურ გარემოში საუკეთესო გადაწყვეტილების არჩევის უნარი. სამეურნეო პრაქტიკაც ადასტურებს, რომ რაც უფრო მაღალი თანამდებობა უკავია ადამიანს, მისი როგორც მენეჯერის ეფექტიანობაში უფრო და უფრო მეტ მნიშვნელობას იძენს სოციალური ინტელექტი. მხოლოდ ამ ნიჭს აქვს „ინტერპერსონალური რენტგენის“ გადაღების უნარი. მათ შემდეგ ადამიანების წაკითხვა მაშინაც

კი, თუ ეს ადამიანები თავიანთი გრძნობებისა და ფიქრების დამალვას ცდილობენ (სიმსივე 2017).

შესაბამისად, შეიძლება გავაკეთოდ მნიშვნელოვანი დასკვნა - ადამიანის სოციალური ინტელექტი ბევრად უფრო განაპირობებს მის წარმატებას, ვიდრე პროფესიული ცოდნა და გამოცდილება. მეტიც, პროფესიული ცოდნა და გამოცდილება შეიძლება განვიხილოთ როგორც მენეჯერობის „აუცილებელი პირობები“, მაგრამ არასაკმარისი. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, თუ მენეჯერს არ აქვს მაღალი დონის სოციალური ინტელექტი, მიუხედავად იმისა, რომ მას აქვს საკმაო განათლება, აქვს ანალიტიკური აზროვნების უნარი, შეუძლია ბრწყინვალე იდეების გენერირება და ა.შ., ესენი მაინც არ არის საკმარისი პირობა იმისა, რომ მისგან მივიღებთ უმაღლესი დონის ხელმძღვანელს. შესაბამისად, გაჩნდა მეორე კითხვაც - შესაძლებელია თუ არა მისი განვითარება? კვლევების თანახმად, სოციალური ინტელექტი გაცილებით მაღალი აქვთ შედარებით ასაკოვან ადამიანებს, ვიდრე ახალგაზრდებს (ემოციური ინტელექტი 2019), რაც ადასტურებს იმას, რომ მისი განვითარება შესაძლებელია.

თავდაპირველად, რომლითაც ცდილობდნენ გაეზომათ სოციალური ინტელექტი იყო „ჯორჯ ვაშინგტონის სოციალური ინტელექტის ტესტი“. იგი რამდენიმე სუბტესტად იყოფოდა, საბოლოოდ კი - ერთიანდებოდა და დგინდებოდა ჯამური ქულა. ცალკეული სუბტესტები ზომავდა ისეთ უნარებს, როგორცაა: სოციალური სიტუაციების განსჯა; სახელებისა და სახეების დამახსოვრება; ადამიანის ქცევაზე დაკვირვება; სიტყვების მიღმა არსებული მენტალური მდგომარეობის ამოცნობა; სახის გამომეტყველების მიხედვით მენტალური მდგომარეობის ამოცნობა; სოციალური ინფორმაცია და იუმორის გრძნობა. დღეისათვის კი მაღა-

ლი პოპულარობით სარგებლობს დასავლეთ მიჩიგანის უნივერსიტეტის მეცნიერთა მიერ შექმნილი ტესტი (პიტერ ნორთჰაუზი 2010: 46). ამ კითხვარის მიხედვით, შესაძლებელია შევავასოთ როგორც საკუთარი უნარები, ასევე გამოვიყენოთ იგი ძირეული და შუალედური დონის მენეჯერთა შესაძლებლობების უკეთ გამოსავლენად, რაც საშუალებას მოგვცემს თითოეულ მათგანს შეურჩიოთ ისეთი თანამდებობრივი პოზიცია, სადაც მაქსიმალური იქნება მისი პროდუქტიულობა.

ინსტრუქციის მიხედვით ამა თუ იმ ინდივიდზე კითხვარი უნდა შეავსოს როგორც ინდივიდმა საკუთარ შესაძლებლობებზე (ანუ, განახორციელოს თვითშეფასება), ასევე რამდენიმე სხვამ, ვინც კარგად იცნობს მას (ანუ, განახორციელოს ანონიმური შეფასება). იგი მოიცავს რაოდენობრივ შეფასებას (1-დან 5 ქულამდე) შემდეგი 14 მახასიათებლებლის მიხედვით (პიტერ ნორთჰაუზი 2010: 47): კომუნიკაბელურობა; გამჭრიახობა; თავდაჯერებულობა; თვითრწმენა; შეუპოვრობა; პრინციპულობა; სანდოობა; საიმედოობა; მეგობრულობა; კეთილსინდისიერება; სოციალურობა; შრომისმოყვარეობა; ტოლერანტობა; ემპათიურობა (სხვების კარგად ესმის).

აღნიშნული კითხვარით და შემოთავაზებული მეთოდით აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის „ბიზნესის ადმინისტრირების“ სამაგისტრო პროგრამის დამამთავრებელი კურსის სტუდენტებიდან შეირჩა ისეთი 21 სტუდენტი, რომლებიც მეტ-ნაკლებად მაინც, კარგად იცნობდნენ ერთმანეთს. თითოეულმა მათგანმა შეავსო ერთი თვითშეფასების ანკეტა და შემთხვევითობის პრინციპით შერჩეული 5-5 ანონიმური შეფასების კითხვარი.

შედეგად, თითოეული სტუდენტისათვის მისი თვითშეფასებისა და ყველა გარე შემფასებლის ქულების საშუალო არითმეტიკულის მსგავსება-განსხვავებით შეგვიძ-

ლია გავაკეთოთ დასკვნა იმის შესახებ, თუ როგორ ხედავს ის საკუთარ სოციალურ ინტელექტს და როგორ აღიქვამენ ამას სხვები. ანუ, რამდენად განსხვავდება მათი ხედვები სხვების ხედვებისაგან და როგორ არიან სხვის თვალში. ანუ, ამ ინსტრუმენტის მეშვეობით შესაძლებელია შეაფასო საკუთარი ძლიერი და სუსტი მხარეები და განსაზღვრო ის მახასიათებლები, სადაც ჩვენი და ჩვენი შემფასებლების მოსაზრებები ერთმანეთს ემთხვევა, ან პირიქით - რადიკალურად განსხვავდება.

ასეთი ანალიზით შესაძლებელია იმის განსაზღვრა, თუ რომელი სტუდენტი ფლობს შედარებით მაღალ რეიტინგს ჯგუფში, რომელი მათგანია ყველაზე ამბი-

ციური და რომელი ყველაზე მოკრძალებული. ანუ, ისეთები რომლებიც თვლიან, რომ მათში მეტია სოციალური ინტელექტი, ვიდრე ამას სხვები ამჩნევენ და ისეთებიც, რომლებშიც სხვები ხედავს უფრო მეტ შესაძლებლობას, ვიდრე ამას თვითონ გრძნობს. თუმცა, აღნიშნულის პრაქტიკულ დადასტურებას - დრო დასჭირდება.

ყველაზე მნიშვნელოვანი დასკვნა კი ისაა, რომ უმაღლესი შეფასებები დაიმსახურა იმ სტუდენტებმა, რომლებიც გამოირჩევიან ლოგიკური აზროვნებით და დისკუსია/დებატებში ჩართულობის მაღალი ხარისხით. მჯერა - ისინი მართლაც მიაღწევნენ დიდ წარმატებებს.

გამოყენებული ლიტერატურა

- ემოციური ინტელექტი 2019: EQ - ემოციური ინტელექტი. ROI-ჯგუფი. <https://www.roigroup.ge/eq/> ჯულაყიძე ე. (2019) ლიდერობის უმნიშვნელოვანესი უნარი - სოციალური ინტელექტი. აწსუ მოამბე, № 2(14), გვ. 33-36.
- ბარბაქაძე ე. (2018) მმართველობითი გადაწყვეტილების შემუშავების მეთოდოლოგიის სრულყოფის ძირითადი მიმართულებები (მონოგრაფია) ქუთაისი, აწსუ, 156 გვ.
- ხოსიტაშვილი (2014) ნამდვილად განსაზღვრავს ინტელექტი წარმატებას? <https://edu.aris.ge/news/namdavid-gansazrvavs-intelekti-warmatebas.html>
- სიმსივე ა. (2017) სოციალური ინტელექტი. <http://intermedia.ge>
- პიტერ გ. ნორთჰაუზი. (2010) ლიდერობა: თეორია და პრაქტიკა. დასავლეთ მიჩიგანის უნივერსიტეტი, 375 გვ. (ქართულენოვანი გამოცემა). <http://mastsavlebeli.ge/uploads/books/10books/7.pdf>

Intellectual Basis of Success

Emzar Julakidze

Doctor of Economics, Professor, Akaki Tseretli State University
Emzar.julakidze@unik.edu.ge

Elizbar Barbakadze

Doctor of Business Administration
elizbar_barbakadze@yahoo.com

Abstract

Intelligence, usually represent basic mind of human psychology. As a rule, people who have highly intelligence are cleverer and therefore they have a chance to achieve success. Though, researcher approved that to achieve success need not only general intelligence, also emotional intelligence and social component. Hold a discussion about manager skills, which means others feels, behavior and understand their thoughts and relevant operations. Researcher of Small and middle enterprise's more than 300 managers are done by questionnaire. It seems that, in achieve success, on personal intelligence it gets 22, but on social - 78. We have also measured Business Administration Master student's social intelligence. Naturally, we have found leaders. They are those students who have presentation, logical and discussion skills. We believe that they will really achieve success. According to the research, we have explored the most ambitious leaders, who think that they have more chances of success than others consider they have, and the modest leaders, who do not take their opportunities seriously and however are perceived clever and successful people by others. Although, these statements need to be proven by time and experience.

Keywords: Emotional Intelligence, Social Intelligence, Managing Emotions, Managerial Ambitious

JEL: M1, M12

DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.18>

For citation: Julakidze E., Barbakadze E. (2023) Intellectual Basis of Success. International Scientific Conference "Human Capital, Institutions, Economic Growth". Proceedings. Kutaisi University. pp. 147-151. DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.18>

References

- Emotional intelligence 2019: EQ - emotional intelligence. ROI-group. <https://www.roigroup.ge/eq/>
- Julakidze E. (2019) The most important leadership skill - social intelligence. Tssu Moambe, No. 2(14), p. 33-36.
- Barbakadze E. (2018) The main directions of perfecting the methodology of development of governance decisions (monograph) Kutaisi, CSSU, 156 p.
- Khositashvili (2014) Does intelligence really determine success? <https://edu.aris.ge/news/namdvilad-gansazvravs-inteleqti-warmatebas.html>
- Simsive A. (2017) Social intelligence. <http://intermedia.ge>
- Peter G. Northhouse. (2010) Leadership: Theory and Practice. Western Michigan University, 375 p. (Georgian edition). <http://mastsavlebeli.ge/uploads/books/10books/7.pdf>